

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Με βάρκα και σωσίβιο»

Συγγραφή: ΤΖΟΒΛΑ ΕΙΡΗΝΗ

Εφαρμογή: ΤΖΟΒΛΑ ΕΙΡΗΝΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Με βάρκα και σωσίβιο

Εφαρμογή σεναρίου

Ειρήνη Τζοβλά

Δημιουργία σεναρίου

Ειρήνη Τζοβλά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

4^ο Δημοτικό Σχολείο Πεύκης

Χρονολογία

Από 29-11-2013 έως 5-12-2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Α΄ Δημοτικού, τεύχος α΄, ενότητα 4: «Το σύννεφο έφερε βροχή»

Πρόγραμμα Αγωγή Υγείας: Συναισθήματα

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 8 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η εκπαιδευτικός είχε πραγματοποιήσει και στο παρελθόν προγράμματα συναισθηματικής αγωγής, καθώς πλήθος τέτοιων προγραμμάτων πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Η επαφή αυτή της επέτρεψε να γνωρίσει κάποιες τεχνικές και κάποιους τρόπους διαχείρισης και προσέγγισης των συναισθημάτων των μαθητών. Ακόμη, είχε άνεση στη χρήση του Η/Υ και έλυνε τα προβλήματα που προέκυπταν, καθώς στη φάση αυτή οι μαθητές είχαν μικρή εξοικείωση με τη χρήση του. Επίσης, είχε αφιερώσει ικανοποιητικό χρόνο πριν από την εφαρμογή του σεναρίου στην επίδειξη και την εξάσκηση των μαθητών στις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή, καθώς και στα λογισμικά που το σενάριο χρησιμοποιεί, τόσο κατά τη διάρκεια άλλων εφαρμογών, όσο και πέραν αυτών.

Δεν υπήρχαν συγκεκριμένες προαπαιτούμενες γνώσεις για το συγκεκριμένο σενάριο, αλλά η βασική επιδίωξη ήταν να ασκηθούν οι μαθητές στην έκφραση και τη διαχείριση των συναισθημάτων τους.

Όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή υπήρχε ικανοποιητικός αριθμός Η/Υ, για να δουλεύουν οι ομάδες και υπήρχε επίσης προβολέας. Ωστόσο, το σενάριο ήταν σχεδιασμένο να υλοποιηθεί και με λιγότερο εξοπλισμό από τον προτεινόμενο και ήταν έτσι δομημένο, ώστε οι δραστηριότητες να λειτουργούν ανεξάρτητα, επιτρέποντας στην εκπαιδευτικό να επιλέξει ή/και να τροποποιήσει εκείνες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις δυνατότητες των μαθητών του.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη. Εφαρμόστηκε στο σύνολό του με μικρές τροποποιήσεις, εκτός από την τελευταία ώρα που αφορούσε στο θεατρικό

παιχνίδι και θα λάβει χώρα σε άλλο χρόνο στο πλαίσιο προγράμματος Αγωγής Υγείας.

Το σενάριο στηρίζεται

Ειρήνη Τζοβλά, Με βάρκα και σωσίβιο, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Δημοτικού, 2013

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο είχε ως αφορμή το περιεχόμενο της ενότητας «Με βάρκα και σωσίβιο», που πραγματεύεται τη διαχείριση προβλήματος. Στο πλαίσιο αυτό, η εκπαιδευτικός μέσα από το σενάριο επιχείρησε να ανιχνεύσει τα συναισθήματα των μαθητών για τη συγκεκριμένη κατάσταση και να επεκταθεί σε δραστηριότητες που αφορούν την αναγνώριση συναισθημάτων και την αντιστοίχισή τους με τα ονόματα τους, την ταξινόμηση των συναισθημάτων σε «αρνητικά» και «θετικά», τη ζωγραφική ευχάριστων και δυσάρεστων στιγμών τους, τη δημιουργία μιας ψηφιακής αφήγησης εμπλουτισμένης με μουσική και την ανίχνευση συναισθημάτων στην ιστορία του «Μικρού Πρίγκιπα».

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η σύλληψη του σεναρίου έρχεται ως απόρροια της αναγκαιότητας για ενδυνάμωση του ψυχικού κόσμου των μικρών μαθητών, καθώς η σημασία της ανάπτυξης ενός υγιούς συναισθηματικού κόσμου είναι δεδομένη για την επιτυχία, τόσο στις διαπροσωπικές όσο και στις επαγγελματικές σχέσεις. Ο Goleman (1995) προσδιορίζει τους παράγοντες που κάνουν κάποιους ανθρώπους να πετυχαίνουν και κάποιους να αποτυγχάνουν στη ζωή τους με τον όρο 'συναισθηματική νοημοσύνη'. Η

συναισθηματική νοημοσύνη περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ενσυναίσθηση, την αυτοεπίγνωση και τον έλεγχο των παρορμήσεων. Τα παραπάνω δεν αποτελούν κληρονομικά χαρακτηριστικά, αλλά είναι ιδιότητες που καλλιεργούνται και αναπτύσσονται από την πρώτη παιδική ηλικία και συνεχίζουν να αναπτύσσονται κατά τη σχολική περίοδο (Παρασκευόπουλος 1994).

Έρευνες έχουν δείξει ότι άτομα από όλες τις κοινωνικοπολιτισμικές ομάδες και από όλες τις ηλικίες έχουν δυσκολίες επικοινωνίας με το περιβάλλον τους. Αυτά αδυνατούν να αντέξουν συγκρούσεις και ματαιώσεις της καθημερινής ζωής και αγνοούν τα συναισθήματα που απορρέουν από τέτοιες καταστάσεις, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να αποφορτιστούν συναισθηματικά και να κατευθύνουν την ενέργειά τους προς δημιουργικούς σκοπούς. Η μειωμένη αυτοεκτίμηση, που μπορεί να προκύψει από τις συγκεκριμένες δυσκολίες, έχει ως αποτέλεσμα τα άτομα αυτά να υποτιμούν και να υποβαθμίζουν ακόμη κι αυτά που μπορούν να πραγματοποιήσουν (Μοστριού 2000). Για τον λόγο αυτό είναι πολύ σημαντικό οι προσπάθειες αναγνώρισης έκφρασης και διαχείρισης του συναισθήματος να ξεκινούν με δραστηριότητες από την ηλικία του δημοτικού σχολείου, καθώς ένα παιδί που είναι σε θέση να εκφράζει τα συναισθήματα και τις σκέψεις του, να βρίσκει τρόπους επεξεργασίας και επίλυσης των συγκρούσεων που βιώνει είναι πιο ικανό να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες της εφηβείας και της ζωής.

Στο παρόν σενάριο γίνεται προσπάθεια οι μαθητές να καλλιεργήσουν δεξιότητες αναγνώρισης, έκφρασης και διαχείρισης του συναισθήματος μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, οι οποίες επιτρέπουν μεγαλύτερη εμπλοκή των μαθητών σε επικοινωνιακές περιστάσεις με προφορικό και γραπτό λόγο, σε μεγαλύτερη ποσότητα και με μεγαλύτερη ευκολία, με αποτέλεσμα η κατάκτηση του γλωσσικού τους γραμματισμού να γίνεται σε μεγαλύτερη έκταση (Χατζησαββίδης & Αλεξίου 2012).

Οι μαθητές επεξεργάζονται τα προς μελέτη δεδομένα, οικοδομούν τα νοήματα με ενεργητικό τρόπο και παράγουν υβριδικά κειμενικά είδη, τα οποία μπορούν να

χρησιμοποιούν στον κοινωνικό χώρο που ζουν, αλλά και σε χώρους στους οποίους θα βρεθούν αργότερα ως πολίτες (Kalantzis & Core 2000).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να μπορέσουν να αναγνωρίζουν συναισθήματα·
- να ασκηθούν να εκφράζουν τον συναισθηματικό τους κόσμο·
- να μάθουν να σέβονται τα συναισθήματα των άλλων·
- να εκφράζουν τον εσωτερικό τους κόσμο μέσα από τη ζωγραφική.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο αυτό επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να μάθουν να παράγουν προφορικό λόγο και να εκφράζονται·
- να διαβάσουν λέξεις μέσα από ενδείξεις με τη συνδρομή της εικόνας·
- να έρθουν σε επαφή με το κειμενικό είδος της «ψηφιακής αφήγησης» και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους·
- να μάθουν να παράγουν πολυτροπικό κείμενο και να κατανοήσουν την προστιθέμενη αξία της εικόνας και της μουσικής·
- να μάθουν τη γλώσσα μέσα από πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας·
- να συσχετίζουν εικονιστικά στοιχεία με λέξεις μέσα σε συγκεκριμένο νοηματικό πλαίσιο.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να αποκτήσουν βασικές γνώσεις χρήσης Η/Υ (άνοιγμα – αποσύνδεση, χρήση ποντικιού)·
- να έρθουν σε επαφή με ψηφιακά εργαλεία·

- να χρησιμοποιήσουν απλά λογισμικά για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων·
- να αποθηκεύσουν το αρχείο τους·
- να εκτυπώσουν·
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη, ώστε να διαμορφώσουν εγγράμματες ταυτότητες μέσα από τις οποίες θα μπορούν να προσεγγίζουν κριτικά την πραγματικότητα.

Διδακτικές πρακτικές

Μια από τις βασικές προτεραιότητες του σεναρίου ήταν η έκφραση του συναισθηματικού κόσμου των μικρών μαθητών, καθώς επίσης και η αναγνώριση και η διαχείρισή τους. Την επίτευξη των παραπάνω προτεραιοτήτων εξυπηρέτησαν διδακτικές πρακτικές όπως η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, η ανακαλυπτική-συνεργατική μάθηση και η εργασία στην ολομέλεια, καθώς αυτές αναβαθμίζουν την αυτοεικόνα και την αυτοπεποίθηση των μαθητών και τους επιτρέπουν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους στην ομάδα, τους κάνουν ενεργούς ακροατές και τους δίνουν τη δυνατότητα να αυτενεργούν.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφορησία

Αφορμή του σεναρίου αποτέλεσε το περιεχόμενο της ενότητας «Με βάρκα και σωσίβιο» (τευχ. α' σ. 64), που αναφέρεται στη λύση προβλήματος και στη διάθεση των ηρώων του βιβλίου να βοηθήσουν ένα μικρό κουτάβι που είναι μόνο του στη βροχή. Το συγκεκριμένο θέμα έδωσε την αφορμή στην εκπαιδευτικό να ξεκινήσει συζήτηση για τα συναισθήματα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο είναι συμβατό με το [Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας](#), καθώς το θέμα της παραγωγής πολυτροπικού κειμένου, της παρουσίασης και της ανάρτησής του εμπεριέχεται στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, τόσο του γλωσσικού μαθήματος όσο και των άλλων μαθημάτων για την Α' Δημοτικού. Επίσης,

το σενάριο είναι συμβατό και με το [ΔΕΠΣΣ του Δημοτικού](#) και με τα Προγράμματα Αγωγής Υγείας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα δυναμικό εργαλείο για την απόκτηση γνώσεων για τον κόσμο και για τη διαμόρφωση στάσεων και ιδεολογιών. Παράλληλα, αυξάνουν την ενεργητική εμπλοκή των μαθητών και προσφέρουν διέξοδο προς δράσεις που έχουν μαθησιακά αποτελέσματα (Χατζησαββίδης & Αλεξίου 2012). Στο πλαίσιο αυτό, οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν με τη χρήση: α) οπτικοακουστικού υλικού· β) του λογισμικού RNA· γ) του λογισμικού Hot potatoes· δ) προγράμματος ψηφιακής αφήγησης· ε) προγράμματος επεξεργασίας κειμένου. Μέσα από την παραπάνω ενασχόληση, οι μαθητές κατέκτησαν νέους γραμματισμούς, ήλθαν σε επαφή με πολυτροπικά κείμενα και κλήθηκαν να παραγάγουν τέτοια.

Κείμενα

Χρησιμοποιήθηκαν:

α) το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου του βιβλίου του μαθητή [εδώ](#)·

β) συνοδευτικό υλικό (βλ. συνοδευτικό φάκελο σεναρίου).

Το κείμενο του *Ανθολογίου*:

[Οι μεγάλοι είναι πολύ περίεργοι](#) (Ο Μικρός Πρίγκιπας)·

γ) οπτικοακουστικό υλικό

Βίντεο με το παραμύθι *Το νησί των συναισθημάτων* [εδώ](#)·

[Ταινία του μικρού πρίγκιπα](#)

[Τραγούδι Μικρός Πρίγκιπας](#)

δ) Εκπαιδευτικά λογισμικά – εφαρμογές

- Πρόγραμμα ψηφιακής αφήγησης windows live movie maker
- Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου
- λογισμικό ζωγραφικής RNA
- Hot Potatoes

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

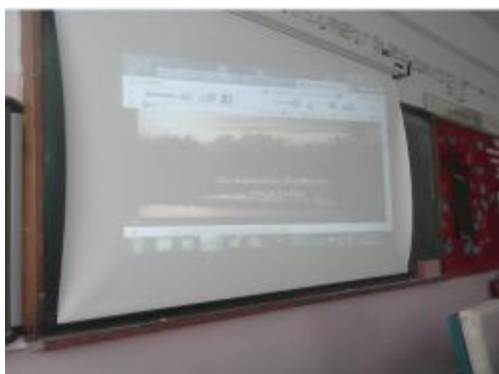
1η & 2η διδακτική ώρα

Ολομέλεια

Την πρώτη ώρα οι μαθητές επεξεργάστηκαν το κείμενο «Με βάρκα και σωσίβιο» από το Β.Μ (τεύχ. α΄, σ. 64) και με αφορμή το περιεχόμενό του ξεκίνησαν συζήτηση σχετικά με το πώς νιώθουν οι ήρωες με την πλημμύρα του κήπου, πώς νιώθουν για το κουτάβι στη βροχή, πώς να νιώθει το κουτάβι, πώς θα ένιωθαν αυτοί, αν ήταν στη θέση του, γιατί θα πάει να το βοηθήσει η Ιωάννα και άλλες τέτοιες ερωτήσεις, οι οποίες βοήθησαν τους μαθητές να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Στόχος μας ήταν η εξωτερίκευση συναισθημάτων και η έκφρασή τους, μια διαδικασία στην οποία από αυτή την ηλικία καλό είναι να ασκούνται οι μαθητές, όπως επίσης και η άσκηση στις δεξιότητες της ενεργητικής ακρόασης και της ενσυναίσθησης. Ο αυθορμητισμός των μικρών μαθητών και το ενδιαφέρον τους για την τύχη του μικρού σκύλου της ενότητας ήταν συγκινητικός, καθώς ακούστηκαν προτάσεις όπως: «Μακάρι να ήμασταν κι εμείς εκεί για να βοηθήσουμε το κουτάβι», «Εγώ, αν ήμουν εκεί θα το έπαιρνα στο σπίτι μου για πάντα», ενώ μια μαθήτρια αποκάλυψε ότι κι αυτή πολλές φορές νιώθει μοναξιά, καθώς χρειάζεται για αρκετές ώρες της ημέρας να μένει μόνη της στο σπίτι.

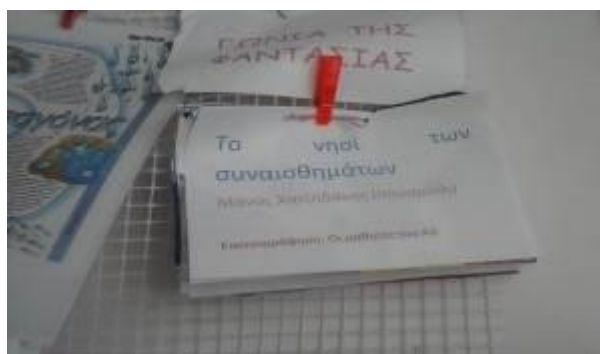
Ακολούθως, και ως συνέχεια της συζήτησης για τα συναισθήματα, οι μαθητές παρακολούθησαν το βίντεο με το παραμύθι του Μ. Χατζηδάκη «[Το νησί των συναισθημάτων](#)». Η εκπαιδευτικός σε πρώτη φάση εξήγησε στους μαθητές ότι θα τους διαβάσει ένα μικρό παραμύθι (οι μαθητές δεν είχαν κατακτήσει ακόμη πλήρως τον μηχανισμό της ανάγνωσης). Μετά την ανάγνωση του παραπάνω παραμυθιού του Μ. Χατζηδάκη η εκπαιδευτικός άφησε τους μαθητές να παρακολουθήσουν δεύτερη φορά το βίντεο με το παραμύθι και να απολαύσουν τη μουσική που ακούγεται. Στη συνέχεια, έκανε ερωτήσεις σχετικές με το περιεχόμενο του παραμυθιού, ώστε οι μαθητές να καταλάβουν σε ποια συναισθήματα αναφέρεται το παραμύθι, γιατί κανείς δεν βοηθούσε την Αγάπη, γιατί ο χρόνος ήταν ο μόνος που κατάλαβε την αξία της Αγάπης, με σκοπό να αναδείξει την ουσία του κειμένου και να προβληματίσει τους μαθητές σχετικά με τα συναισθήματα. Στόχος μας ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές ότι υπάρχουν θετικά και αρνητικά συναισθήματα, να διατυπώσουν την άποψη τους, να μπου στη διαδικασία να εκφράζουν συναισθήματα όποια και αν είναι αυτά. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι μαθητές με την υποβολή κατάλληλων ερωτήσεων από την εκπαιδευτικό μπόρεσαν να κατανοήσουν γιατί ο χρόνος ήταν ο μόνος που κατάλαβε την αξία της αγάπης.

Έπειτα έγινε τροποποίηση του αρχικού σεναρίου και αποφασίσαμε να φτιάξουμε το βιβλίο των συναισθημάτων. Οι μαθητές ζωγράρισαν σε κόλλες Α4 μια σκηνή από το παραμύθι που είδαν και δημιουργήσαμε με όλες αυτές τις ζωγραφιές

το βιβλίο των συναισθημάτων, το οποίο αναρτήθηκε στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης.

3η & 4η διδακτική ώρα

Ομάδες

Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες των 2-3 ατόμων, δούλεψαν στην τάξη στους φορητούς υπολογιστές και εκπόνησαν μια δραστηριότητα αντιστοιχίσης δημιουργημένη με το λογισμικό Hot Potatoes (βλ. συνοδευτικό υλικό). Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές κλήθηκαν να αντιστοιχίσουν την έκφραση του συναισθήματος που απεικονίζεται σε κάθε εικόνα με το όνομα του συναισθήματος. Η δραστηριότητα περιείχε ονόματα με γράμματα/φθόγγους που οι μαθητές ήδη γνώριζαν. Ο στόχος της δραστηριότητας ήταν διττός, καθώς οι μαθητές εκπαιδεύονταν στο να αναγνωρίζουν συναισθήματα και ταυτόχρονα ασκούσαν στην ανάγνωση. Ήταν πολύ ενθαρρυντικό το γεγονός ότι οι μαθητές μπόρεσαν τελείως μόνοι τους να διαβάσουν τις λέξεις της δραστηριότητας αλλά και να τις αντιστοιχίσουν σωστά.

Στη συνέχεια, οι μαθητές επεξεργάστηκαν ένα αρχείο ΠΕΚ που υπήρχε εγκατεστημένο στους υπολογιστές τους και περιείχε εικόνες από διάφορα συναισθήματα θετικά και αρνητικά. Κλήθηκαν να τοποθετήσουν με τη διαδικασία drag and drop τις εικόνες αυτές σε δύο στήλες. Στην α' στήλη τοποθέτησαν τα συναισθήματα που θέλουν να νιώθουν και στη β' εκείνα που δε θέλουν να νιώθουν (βλ. συνοδευτικό υλικό). Στη συνέχεια τα μέλη κάθε ομάδας κλήθηκαν να εξηγήσουν στην ολομέλεια γιατί θέλουν ή γιατί δεν θέλουν να νιώθουν κάποιο από τα συναισθήματα που έχουν τοποθετήσει στις λίστες τους.

Για τον σκοπό αυτό και για να διευκολυνθούν οι μαθητές να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους έγινε τροποποίηση του αρχικού σεναρίου και εκτυπώθηκαν τα φύλλα δραστηριοτήτων, ώστε η κάθε ομάδα να χρησιμοποιεί το

εκτυπωμένο φύλλο δραστηριοτήτων για να εκφραστεί. Στόχος μας εδώ ήταν οι μαθητές να ασκηθούν στην ταξινόμηση και σε νέους γραμματισμούς αλλά κυρίως να μπορέσουν να απελευθερωθούν και στην ολομέλεια να μιλήσουν για τα συναισθήματα τους. Για τον λόγο αυτό δεν πείστηκε κανένας μαθητής να εκτελέσει το δεύτερο μέρος της εργασίας και να «εκτεθεί» στην ολομέλεια. Η εκπαιδευτικός δεν σχολίαζε ούτε επέτρεπε στους υπόλοιπους μαθητές να προβαίνουν σε αρνητικά σχόλια. Η χρήση του υπολογιστή βοήθησε τους μαθητές να προβούν σε έκφραση συναισθημάτων, καθώς λειτούργησε ως κίνητρο και οι επτά (7) από τις δέκα (10) ομάδες παρουσίασαν και εξήγησαν γιατί θέλουν και γιατί δε θέλουν να νιώθουν κάποια από τα συναισθήματα που είχαν ταξινομήσει. Κατά την παρουσίαση αυτή οι μαθητές αποκάλυψαν αρκετά πράγματα, κυρίως για τις φοβίες τους, πράγμα που αποτελούσε και βασικό στόχο της δραστηριότητας, και επέτρεψε στην εκπαιδευτικό να κατανοήσει καλύτερα τον εσωτερικό κόσμο των μαθητών της.

5η διδακτική ώρα

Ολομέλεια

Στη συνέχεια προβλήθηκε στην ολομέλεια μια παρουσίαση με πίνακες ζωγραφικής (βλ. συνοδευτικό υλικό, Παρουσίαση 1) και οι μαθητές κλήθηκαν να ανιχνεύσουν το συναίσθημα που εκτιμούσαν ότι ένιωθαν οι εικονιζόμενοι. Στόχος μας ήταν η ανίχνευση και αναγνώριση συναισθημάτων και η εμπλοκή των μαθητών σε συζήτηση αναφορικά με το τι μπορεί να δηλώνει η έκφραση του προσώπου και του σώματος.

Η ποικιλία συναισθημάτων που αναγνωρίστηκε από τους μαθητές ήταν μεγάλη, καθώς πέρα από το προφανές συναίσθημα του προσώπου του κάθε πίνακα οι μαθητές επεκτάθηκαν και σε άλλα πιθανά συναισθήματα που μπορεί να ένιωθαν τα πρόσωπα αλλά και σε πιθανούς λόγους για τους οποίους μπορεί το κάθε πρόσωπο να ένιωθε το συναίσθημα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο πίνακας με τίτλο «Δεν θέλει το σχολείο» όπου οι μαθητές, καθώς δεν ήταν σε θέση να διαβάσουν τον τίτλο απέδωσαν το συγκεκριμένο συναίσθημα σε τελείως διαφορετικές αιτιολογίες.

6η & 7η διδακτική ώρα

Ομάδες

Κατά το δίωρο αυτό οι μαθητές διατήρησαν τις προηγούμενες ομάδες τους. Αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε στους υπολογιστές τις στιγμές χαράς και τις στιγμές λύπης, χρησιμοποιώντας το λογισμικό ζωγραφικής RNA. Όσον αφορά το λογισμικό συνεργάστηκαν αρκετά καλά και το χρησιμοποίησαν ικανοποιητικά, αναζητώντας λίγες φορές τη βοήθεια της εκπαιδευτικού. Αφού δημιούργησαν τις ζωγραφιές τους, τις αποθήκευσαν με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού σε φάκελο με το όνομα της ομάδας τους στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή τους. Οι ομάδες που τελείωναν τις ζωγραφιές τους εκδήλωσαν την επιθυμία να δημιουργήσουν κι άλλες ζωγραφιές στο μπλοκ ζωγραφικής τους.

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός ενεργοποίησε το πρόγραμμα windows movie maker και κάλεσε τους μαθητές να διαλέξουν τη σειρά με την οποία θα έμπαιναν οι ζωγραφιές τους στην ψηφιακή αφήγηση. Στο σημείο αυτό, όπως ήταν αναμενόμενο, όλες οι ομάδες ήθελαν η δική τους ζωγραφιά να μπει πρώτη. Το γεγονός αυτό μας έδωσε την ευκαιρία να συζητήσουμε και πάλι για το πώς νιώθουμε αν η ζωγραφιά μας μπει πρώτη, δεύτερη ή τελευταία, καθώς και γιατί νιώθουμε έτσι, ή πώς πρέπει να διαχειριζόμαστε μια τέτοια κατάσταση όταν προκύπτει στην τάξη ή στο παιχνίδι. Μετά από πολλή συζήτηση, αποφασίσαμε να κατατάξουμε τις ζωγραφιές μας στην πρώτη αφήγηση, ανάλογα με τη σειρά των θρανίων στα οποία κάθονταν οι μαθητές και στη δεύτερη αντίστροφα, ώστε να είμαστε όλοι ευχαριστημένοι. Έτσι, στο πρώτο μέρος ενσωματώθηκαν οι ζωγραφιές της χαράς και στο δεύτερο μέρος ενσωματώθηκαν οι ζωγραφιές της λύπης και η αφήγηση επενδύθηκε με μουσική. Στην αφήγηση ενσωματώθηκαν και κάποιες από τις ζωγραφιές που οι μαθητές είχαν δημιουργήσει στο μπλοκ τους, αφού σκαναρίστηκαν. Στη δραστηριότητα αυτή η εκπαιδευτικός εκτέλεσε το τεχνικό μέρος. Ακολούθως, παρουσιάσαμε τη δημιουργία μας στην τάξη και η κάθε ομάδα εξηγούσε τη δική της ζωγραφιά στην ολομέλεια.

Τότε διαπιστώσαμε ότι θα ήταν καλύτερα αν περιγράφαμε με λίγα λόγια τη στιγμή που έχουμε απεικονίσει. Έτσι, έγινε τροποποίηση του σεναρίου και η κάθε ομάδα υπαγόρευε στην εκπαιδευτικό το περιεχόμενο της ζωγραφιάς και η εκπαιδευτικός το έγραφε. Οι μαθητές καθόρισαν –όπως αναφέρθηκε– την ιεράρχηση των εικόνων και επέλεξαν με ψηφοφορία τη μουσική ανάμεσα σε τρεις (3) μουσικές

που προτάθηκαν από την εκπαιδευτικό για την ψηφιακή αφήγηση. Μέσα από τη ζωγραφική οι μαθητές αφενός εξέφρασαν τον εσωτερικό τους κόσμο και τα συναισθήματά τους, γεγονός που επέτρεψε στην εκπαιδευτικό να αντλήσει σημαντικές πληροφορίες γι' αυτούς και, αφετέρου, αυτοί ήλθαν σε επαφή και ασκήθηκαν σε νέους γραμματισμούς.

8η διδακτική ώρα

Ολομέλεια

Η εκπαιδευτικός διάβασε από το *Ανθολόγιο* το απόσπασμα από το βιβλίο *Μικρός Πρίγκιπας* του Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ με τίτλο «[Οι μεγάλοι είναι πολύ περίεργοι](#)». Στη συνέχεια παρακολούθησαν [την ταινία του μικρού πρίγκιπα](#) διασκευασμένη για παιδιά, ώστε οι μαθητές να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με το θέμα του βιβλίου και συζήτησαν κάποιες βασικές ιδέες που διατρέχουν την ταινία. Ακολούθως, συνδέθηκαν και άκουσαν το [τραγούδι «Μικρός Πρίγκιπας»](#) από τον Μ. Φραγκούλη και συζήτησαν με τους συμμαθητές τους για τα συναισθήματα που πραγματεύεται το απόσπασμα, η ταινία και το τραγούδι. Στόχος μας ήταν να προσεγγίσουν πολυτροπικά το βιβλίο του *Μικρού Πρίγκιπα* και να αναδείξουμε την υπεροχή του πολυτροπικού έναντι του μονοτροπικού κειμένου, αλλά και οι μαθητές να εντοπίσουν και επεξεργαστούν –στον βαθμό που η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα έχει τη δυνατότητα να το κάνει– την ποικιλία συναισθημάτων που υπάρχουν στη συγκεκριμένη ιστορία.

Επειδή το συγκεκριμένο βιβλίο έχει επιλεγεί και αποτελεί θέμα επεξεργασίας στην ώρα της Φιλαναγνωσίας οι μαθητές είχαν έλθει σε επαφή με αυτό και εκτίμησαν τη συνδρομή της εικόνας και του ήχου όπως διαφάνηκε από τη σχετική συζήτηση που έγινε. Η καταγραφή συναισθημάτων που προβλεπόταν στο αρχικό σενάριο δεν πραγματοποιήθηκε κατά την εφαρμογή αυτή, καθώς εμπεριέχεται σε μια σειρά δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται κατά την ώρα της Φιλαναγνωσίας.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Γραπτά φύλλα δραστηριοτήτων δεν δόθηκαν στους μαθητές, καθώς αυτοί δεν είχαν ακόμη κατακτήσει πλήρως το μηχανισμό ανάγνωσης και γραφής. Οι οδηγίες δίνονταν προφορικά και η εκπαιδευτικός βοηθούσε όταν οι μαθητές ζητούσε τη συνδρομή της.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στην ολομέλεια ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαβάσει από το *Ανθολόγιο* κάποια από τα κείμενα που αναφέρονται στο πεδίο «Κείμενα». Η επιλογή των κειμένων μπορεί να γίνει ανάλογα με το συναίσθημα με το οποίο θέλει ο εκπαιδευτικός να ασχοληθεί, ή ανάλογα με τη συγκυρία που είναι πιθανό να συντρέχει στο σχολικό ή σε άλλο περιβάλλον. Στόχος είναι η συζήτηση γύρω από τα συναισθήματα και τις

συγκρούσεις που τα κείμενα πραγματεύονται, αποσκοπώντας στην έκφραση συναισθημάτων και στον τρόπο διαχείρισης των συγκρούσεων, αλλά και στην έκφραση απόψεων, επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων από τους μαθητές. Η παράθεση των κειμένων του *Ανθολογίου* γίνεται για να χρησιμοποιηθούν αυτά συνδυαστικά με τις υπόλοιπες δραστηριότητες και να επεκτείνουν το σενάριο. Ακόμη, το σενάριο μπορεί να συνδυαστεί με κάποιο πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής από εκείνα που προσφέρονται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Ενδεικτικά το βιβλίο *Ο κήπος με τις 11 Γάτες* αποτελεί μια καλή πρόταση για την τάξη αυτή. Επίσης, μπορούν να ενταχθούν δραστηριότητες που σχετίζονται με τους προς διδασκαλία φθόγγους («Ββ, Ωω»). Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε να αξιοποιηθεί μια εργασία από το Τετράδιο Εργασιών στην ίδια ενότητα (σ. 23), στην οποία τα παιδιά καλούνται να εμπλακούν στη συμπλήρωση ενός αινίγματος. Ως επέκταση της εργασίας αυτής θα μπορούσαν να δημιουργηθούν πολυτροπικά κείμενα/αινίγματα για την αναζήτηση λέξεων από «Ββ» και «Ωω».

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο στόχευε να είναι ρεαλιστικό και εφαρμόσιμο από μαθητές της ηλικίας στους οποίους απευθύνεται. Για τον σκοπό αυτό επιλέχθηκαν δραστηριότητες και λογισμικά ελκυστικά στους μαθητές, τα οποία αναπτύσσουν διαφορετικές δεξιότητες και πρακτικές γραμματισμού. Προσδοκούσε να τους εμπλέξει δημιουργικά, να τους επιτρέψει να γνωρίσουν τα συναισθήματά τους και να μάθουν να τα εκφράζουν.

Αξιοσημείωτη είναι η πρόοδος που έχει γίνει ως προς τη χρήση του μέσου δεδομένης της ελάχιστης εμπειρίας που οι μαθητές είχαν με αυτό. Ήταν εμφανής η πρόοδος από την προηγούμενη εφαρμογή και αυτό είναι ενθαρρυντικό, καθώς οι μαθητές φαίνεται να κατακτούν σταδιακά νέους γραμματισμούς και να εκτελούν μόνοι τους αρκετές από τις δραστηριότητες του σεναρίου. Η θετική ενίσχυση και ενθάρρυνση ήταν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του σεναρίου,

καθώς οι μαθητές δεν είχαν κατακτήσει πλήρως ακόμη ανάγνωση και γραφή ούτε είχαν μεγάλη εξοικείωση με τη χρήση του Η/Υ. Οι δραστηριότητες του σεναρίου ήταν προσαρμοσμένες στις δυνατότητες και στα ενδιαφέροντα των μαθητών του και αυτό αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα για την επιτυχή υλοποίησή του.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Goleman, D. 1995. *Η συναισθηματική νοημοσύνη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Kalantzis, M & B. Cope. 2000. *Multiliteracies. The Design of Social Futures*. Λονδίνο: Palmer Press.
- Μοστριού, Α. 2000. *Παιχνίδια Παιδιών. Εκπαιδευτικό υλικό για την Πρόληψη της Χρήσης Εξαρτησιογόνων Ουσιών*. Αθήνα: Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής.
- Goleman, D. 1995. *Η συναισθηματική νοημοσύνη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παρασκευόπουλος, Ι. 1994. *Εξελικτική Ψυχολογία*. Αθήνα.
- Χατζησαβίδης, Σ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μεθοδολογία και διαδικασίες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στα Γλωσσικά μαθήματα Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της γλώσσας και λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: στο πλαίσιο του τυπικού γραμματισμού, για διαθεματικές διδακτικές πρακτικές, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αρχείο ψηφιακής αφήγησης